

Jaarverslag Vrijwillige weidevogelbescherming

in Nederland 2002 & 2003

Jaarverslag

Vrijwillige weidevogelbescherming in Nederland 2002 & 2003

Voorwoord

Weidevogels horen bij het Nederlandse cultuurlandschap net zoals koeien, molens en tulpen. Rijk en provincies vinden dat ook en voeren een actief beleid om de weidevogelstand op peil te houden door beheerovereenkomsten en reservataankoop en -beheer. Ook wordt al meer dan tien jaar de samenwerking tussen boeren en vrijwilligers gestimuleerd; in sommige provincies zoals Zuid-Holland al meer dan twintig jaar. Het aantal boeren en vrijwilligers dat zich met vrijwillige weidevogelbescherming bezig houdt is het afgelopen decennium dan ook aanzienlijk toegenomen. Externe factoren, zoals de uitbraak van MKZ en predatie hebben echter ook invloed op de omvang van nestbescherming, waarbij het effect van MKZ vooral tijdelijk van aard is.

Uit SOVON-onderzoek blijkt dat vrijwillige weidevogelbescherming helpt om verliezen door landbouwkundige activiteiten te beperken. Maar weidevogelbeheer wordt pas echt succesvol bij een gebiedsgerichte benadering waarbij duidelijk gekozen wordt welke natuur waar gewenst wordt. Mits dat gepaard gaat met een duidelijk planologisch beleid en met inzet van voldoende financiële middelen. Het ideale weidevogelbeheer wordt gekenmerkt door gebiedsgericht slim en jaarlijks afstemmen van beheerinstrumenten. Een cruciale rol spelen daarbij met name de mogelijkheden voor inpassing van de instrumenten op de aanwezige agrarische bedrijven en de mogelijkheden van terreinbeheerders om ook met het eigen terreinbeheer bij te dragen aan het benodigde mozaïek binnen het totale gebied, het verloop van het broedseizoen van weidevogels en de ligging van nesten. Onder voorwaarde natuurlijk dat de vestigingsomstandigheden voor weidevogels (voedselsituatie, mate van drooglegging, openheid) op peil blijven.

Vrijwillige weidevogelbescherming is niet alleen een beheerinstrument. Het levert elk jaar dankzij de duizenden vrijwilligers ook een schat aan gegevens op over het uitkomstresultaat van nesten en het verloop van het broedseizoen. Dat biedt mogelijkheden om maatwerk te leveren voor de inzet van met name de overeenkomsten voor laat maaien in juni en (hopelijk in de komende jaren ook) voor het benodigde mozaïek in mei. Want het is inmiddels ook duidelijk dat de technische ontwikkelingen bij het winnen van kuilgras het mogelijk maken om in enkele dagen tijd grote oppervlakten kaal te maaien. Op deze grote kale biltakken vinden jonge weidevogels geen voedsel terwijl predatoren vrij spel hebben. De voorbeelden van mozaïekbeheer in Nederland – Gruttoland laten zien hoe het ook kan.

Vrijwillige weidevogelbescherming draagt ook bij aan een betere verstandhouding tussen landbouw en samenleving, tussen boer en burger. Dat is minstens zo waardevol als het netto effect ervan voor weidevogels. Daarom is het goed om te merken dat alle betrokken partijen zich willen inzetten om vrijwillige weidevogelbescherming levend te houden. Dit inspireert om ook gezamenlijk te werken aan de bescherming van andere vogels van het boerenland, zoals zwaluwen, uilen en akkervogels. Een hierop gerichte coalitie van Natuurlijk Platteland Nederland, Vogelbescherming Nederland en Landschapsbeheer Nederland ligt dan ook zeer voor de hand. Door samen op te trekken creëren we het beste perspectief voor de toekomst.

A.M.E.M. van Heuven
directeur Landschapsbeheer Nederland

Inhoud

1	Waarom, hoe en met welk doel?	4
2	Resultaten	6
2.1	Omvang vrijwillige weidevogelbescherming	6
2.2	Gevonden legsels	11
2.3	Beschermde legsels	15
3	Verloop uitkomen van gruttolegsels	18
4	Verrichte werkzaamheden	22
4.1	Coördinatie	22
4.2	Voorlichting en publiciteit	22
4.3	Overige werkzaamheden	23
4.4	Begeleidingscommissie	23
	Bijlagen	
1.	Gevonden legsels, uitkomstresultaat en verliesoorzaken in 2002	24
2.	Gevonden legsels, uitkomstresultaat en verliesoorzaken in 2003	25
3.	Aantal gevonden legsels per organisatie en per provincie in 2002	26
4.	Resultaten belangrijkste beschermingsmaatregelen in 2002	28
5.	Resultaten belangrijkste beschermingsmaatregelen in 2003	29
6.	Samenstelling Begeleidingscommissie Project Weidevogels in 2002 & 2003	33

Waarom, hoe en met welk doel?

Weidevogels maken het agrarisch landschap compleet. Ook veel boeren genieten elk voorjaar van de weidevogels op hun land. Maar zij hebben meestal weinig tijd om zelf legfels te zoeken en te markeren. Daarom lopen deze een groot risico te sneuvelen bij agrarische activiteiten. Vrijwilligers en nazorgers helpen boeren met het zoeken en markeren van legfels. Boeren kunnen deze dan bij hun werkzaamheden gemakkelijker ontzien. Deze vorm van samenwerking tussen boer en vrijwilliger/nazorger heet vrijwillige weidevogelbescherming en vindt in Friesland al plaats vanaf 1943. Buiten Friesland waren enkele provinciale organisaties Landschapsbeheer en de vereniging van weidevogelbeheerders Vanellus vanellus in de jaren tachtig al gericht bezig met de stimulering van vrijwillige weidevogelbescherming, maar tot 1993 vond dat nog maar plaats op een klein deel van het totale landbouwareaal.

Ontwikkelingen vragen plan van aanpak

In 1993 heeft het ministerie van LNV naar aanleiding van landbouwkundige ontwikkelingen (emissiearme mest-aanwending, intensief weiden, vroeg maaien etc.) het initiatief genomen voor uitbreiding van vrijwillige weidevogelbescherming. Daartoe is het *Project Weidevogels* opgezet en een Plan van Aanpak met een looptijd van vijf jaar: 1994 t/m 1998. De algemene doelstelling van het *Project Weidevogels* is:

een substantiële bijdrage leveren aan het in stand houden van de populaties van de meer algemene soorten weidevogels, zoals kievit, grutto, tureluur, scholekster en wulp. Dit wordt nagestreefd door een bijdrage te leveren aan het broedsucces van die soorten door met name op gangbare landbouwgronden te streven naar voldoende legfels met een goed uitkomstresultaat door verliezen door landbouwkundige activiteiten zoveel mogelijk te beperken.

Meetbaar resultaat

De concrete doelstellingen in de periode 1994-1998 waren: *in 5 jaar een groei met minimaal 125.000 ha en 4.000 vrijwilligers en nazorgers en na 5 jaar samenwerking tussen boeren en vrijwilligers en nazorgers op 30% van alle melkveebedrijven in Nederland.*

Deze doelstellingen bleken eind 1998 bijna allemaal gerealiseerd, maar de continuïteit en de zelfstandigheid van de vrijwilligersgroepen waren nog niet verzekerd. Daarom is in 1998 een tweede Plan van Aanpak opgesteld voor de periode 1999-2003. De concrete doelstellingen voor deze periode zijn:

een verdere groei in oppervlakte en in aantallen bedrijven, vrijwilligers en nazorgers en gevonden en beschermde legfels en het zoeken en waar nodig beschermen van de legfels van circa 25.000 broedparen van de grutto.

De doelstellingen zijn geformuleerd op landelijk niveau, dus inclusief Friesland en de activiteiten van Vanellus vanellus. Er is geen rekening gehouden met invloeden van externe factoren, zoals regelgeving en uitbraken van besmettelijke ziekten.

Dit verslag bevat niet alleen de resultaten van 2002 en 2003 maar geeft een beeld van de ontwikkeling van vrijwillige weidevogelbescherming van voor de start van het project in 1993 tot en met 2003. Financiering van het project heeft plaatsgevonden door de provincies en het ministerie van LNV.

Resultaten

In dit jaarverslag staan de gezamenlijke resultaten van Landschapsbeheer Nederland (LBN), Bond van Friese Vogelbeschermingswachten (BFVW), Vanellus vanellus (alleen 2002) en Natuurlijk Platteland Nederland (de koepel van agrarische natuurverenigingen) van 2002 en 2003. Hoewel de werkwijze bij het regi-

streren en verzamelen van gegevens tussen de organisaties enigszins verschilt, zijn de gegevens voldoende uniform en betrouwbaar om bij elkaar op te tellen. Waar nodig en mogelijk heeft een verrekening plaatsgevonden van overlap in oppervlakte, vrijwilligers en nazorgers, bedrijven en legfels.

2.1 Omvang van vrijwillige weidevogelbescherming

Oppervlakte

In Nederland is de oppervlakte agrarisch cultuurland met vrijwillige weidevogelbescherming en nazorg (binnen en buiten gebieden van Programma Beheer) gegroeid van 90.000 ha in 1993 tot 330.000 ha in 2000. De verklaring hiervoor is drieledig:

- vrijwillige weidevogelbescherming wordt sinds 1994 gericht gestimuleerd door Rijk en provincies;
- vanaf 1998 vindt in Friesland gerichte stimulering plaats van de jeugd en is er een verplichte koppeling tussen zoeken en rapen van kievitseieren en de nazorg;
- het aantal agrarische natuurverenigingen is vanaf 1998 sterk gegroeid. Daardoor is de oppervlakte met nestbescherming bij agrarische natuurverenigingen toegenomen tot circa 41.000 ha in 2003. Hierbij is sprake van een bijna volledige overlap met Landschapsbeheer omdat de meeste agrariërs hulp hebben van vrijwilligers/nazorgers.

Vanaf 2000 is de oppervlakte met registratie van vrijwillige weidevogelbescherming gedaald naar 312.000 ha in 2002 en naar circa 280.000 ha in 2003. Oorzaken daarvan zijn:

- uitbraak van MKZ in 2001 waardoor vrijwilligers en nazorgers pas laat in het jaar of helemaal niet het land in konden. Na een jaar zonder activiteiten bleek

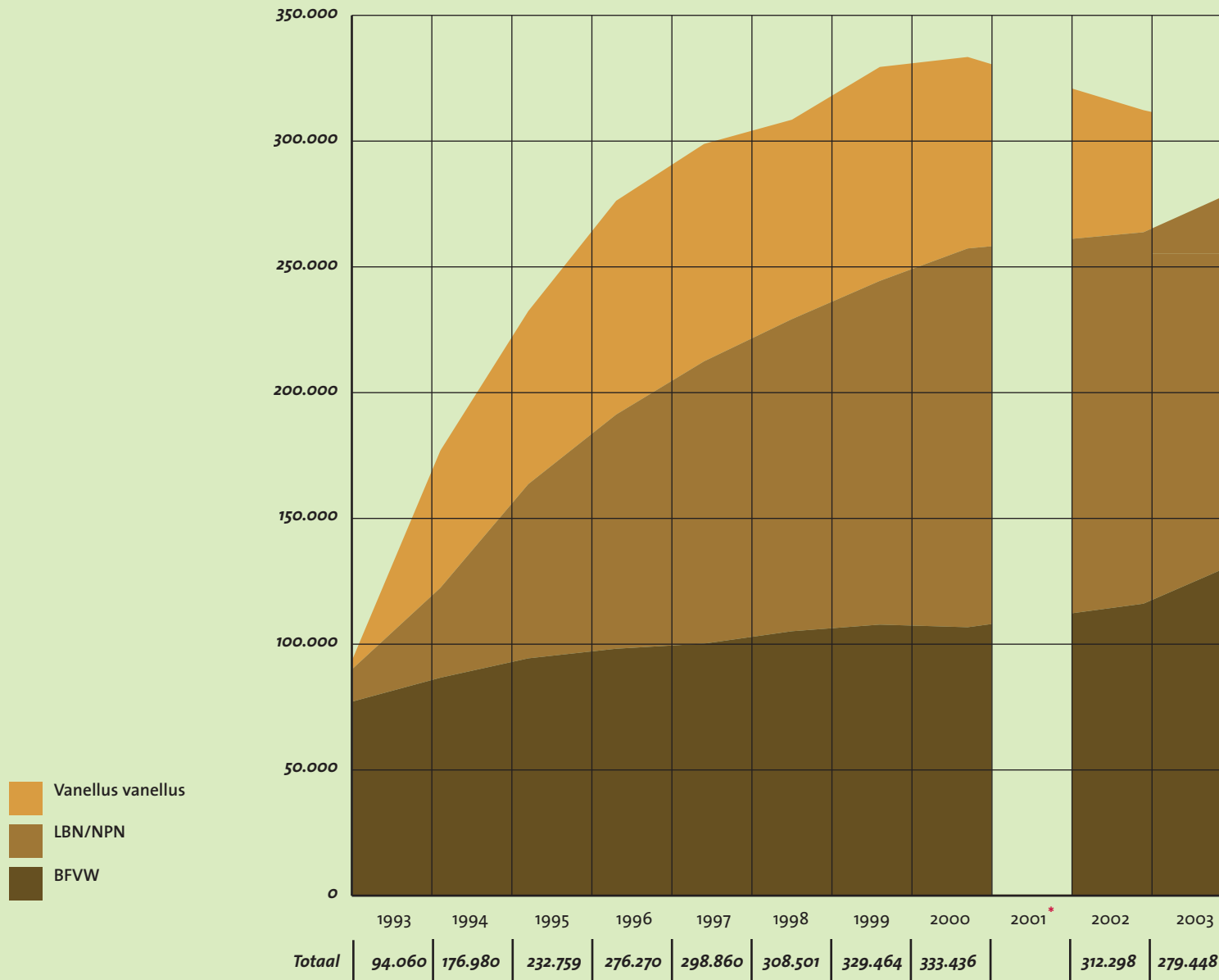
een aantal mensen te zijn afgehaakt. In 2003 heeft zich dat grotendeels hersteld;

- toenemende demotivatie van vrijwilligers en nazorgers en boeren door lokaal hoge predatie. Hierdoor is sinds 2000 een aantal vrijwilligers en nazorgers gestopt met vrijwillige weidevogelbescherming;
- teruglopen van de oppervlakte bij Vanellus vanellus van bijna 90.000 ha in 2000 tot een onbekend aantal hectare ha in 2003. Oorzaak is het verbod op kievitseierenzoeken in 11 van de 12 provincies. Een deel van de leden van Vanellus vanellus heeft in 2002 nog wel gegevens ingeleverd. Deze gegevens zijn opgenomen in dit verslag. Gegevens van 2003 zijn nog niet binnen.

Erop rekenend dat de leden van Vanellus vanellus zijn doorgegaan met beschermen zal de daadwerkelijke oppervlakte met vrijwillige weidevogelbescherming in 2003 vermoedelijk rond de 330.000 ha hebben gelegen. Dat is gelijk aan de omvang in 2000.

Oppervlakte cultuurland met vrijwillige weidevogelbescherming in Nederland van 1993-2003

Figuur 1

Oppervlakte

In 10 jaar van 90.000 ha naar 300.000 ha nestbescherming: een fraaie ontwikkeling!

Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

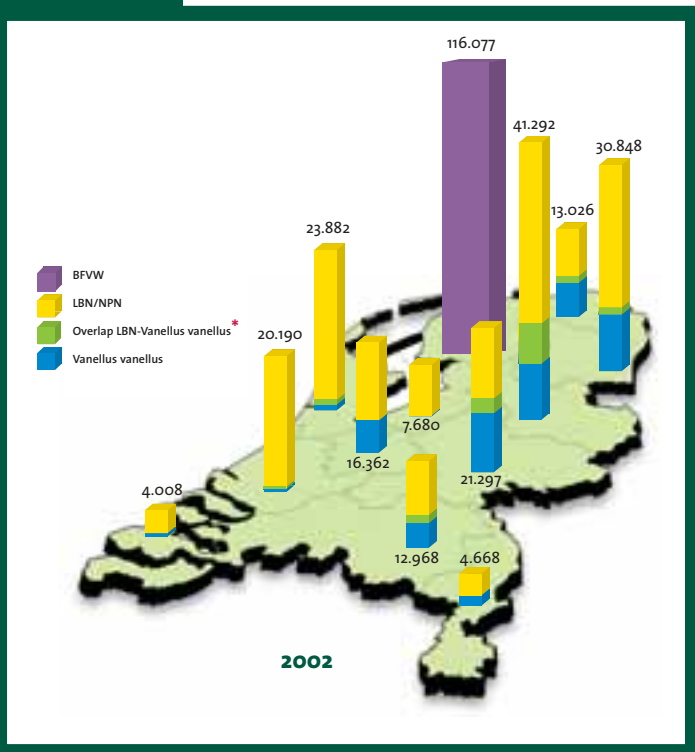
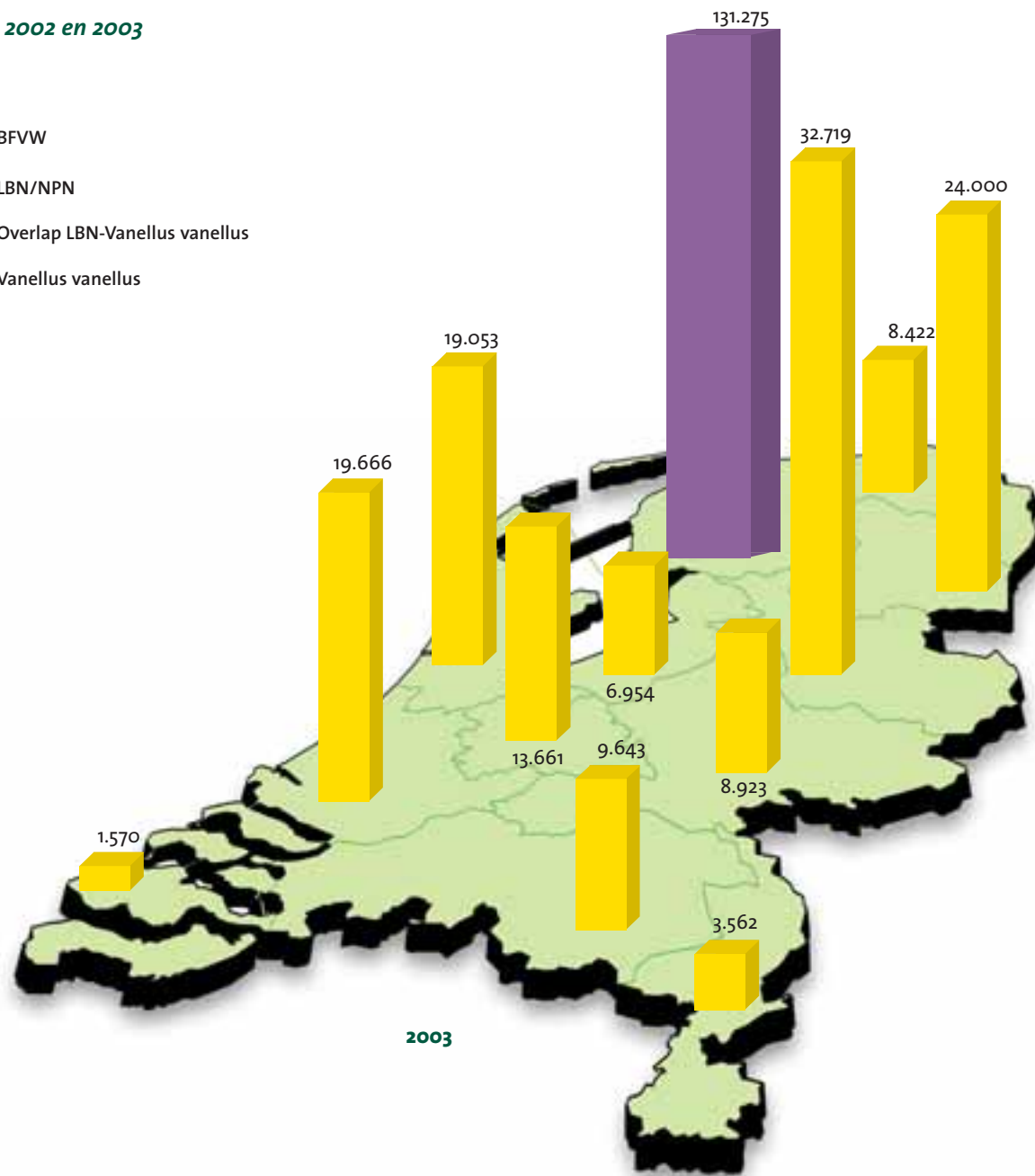
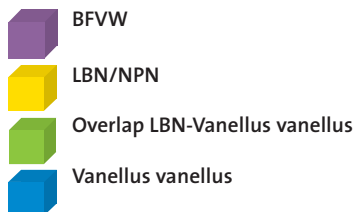
* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

Figuur 2 Oppervlakte weidevogelbescherming per provincie in 2002 en 2003

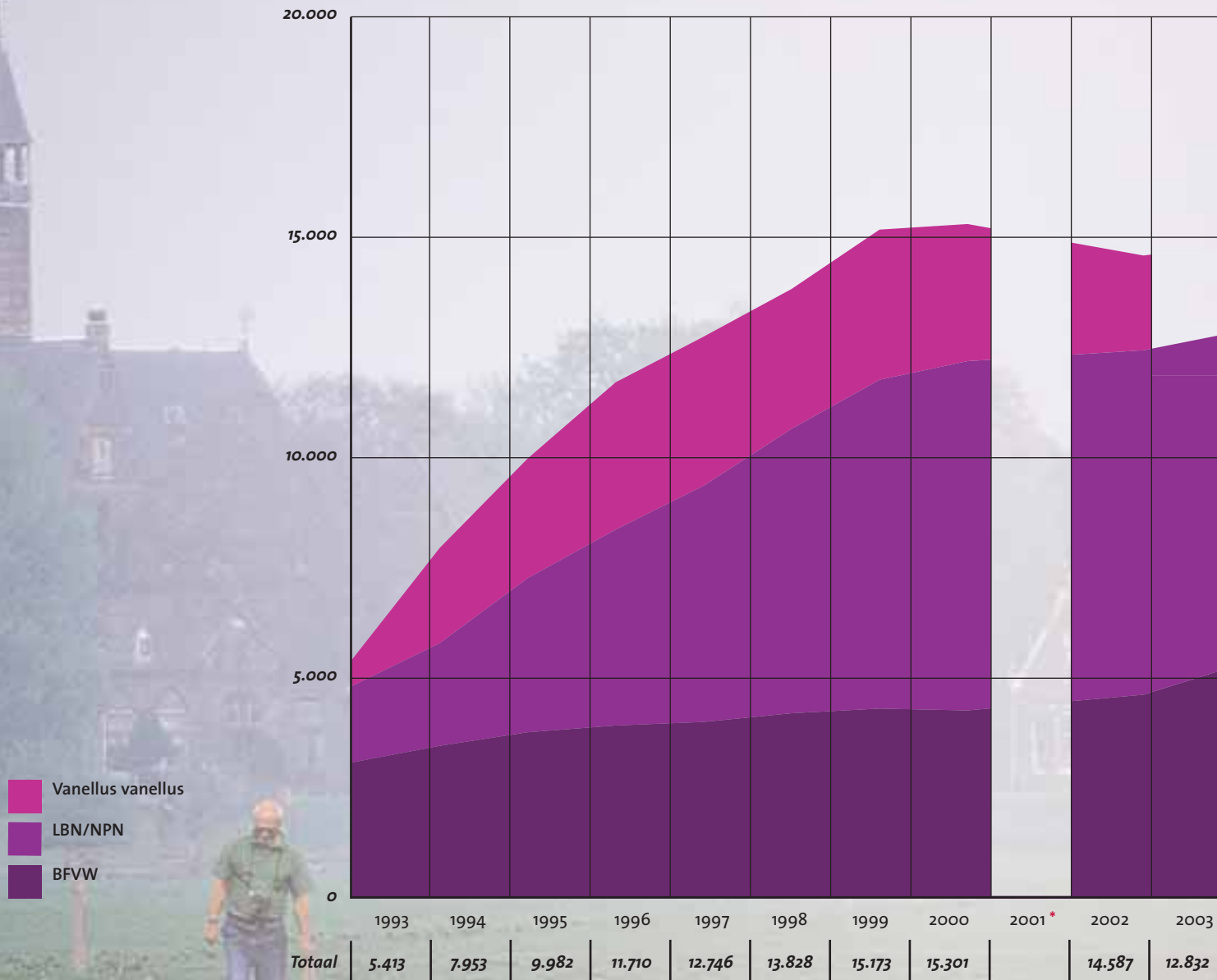
Oppervlakte per provincie

Friesland is dankzij vijftig jaar nazorg de provincie met de grootste oppervlakte nestbescherming. Maar nestbescherming spreekt mensen aan in elke provincie, ook die met weinig weidevogels.

Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

* Overlap op basis van opgave door provinciale organisaties Landschapsbeheer.

Agrariërs

Het aantal betrokken agrariërs is sinds 1993 bijna verdrievoudigd: van 5.400 in 1993 tot ruim 16.000 in 2000. Daarna daalt het aantal naar 13.000 in 2003. De oorzaken zijn het afhaken van vrijwilligers door de uitbraak van MKZ in 2001, demotivatie door toenemende predatie en het (deels) ontbreken van gegevens van Vanellus vanellus.

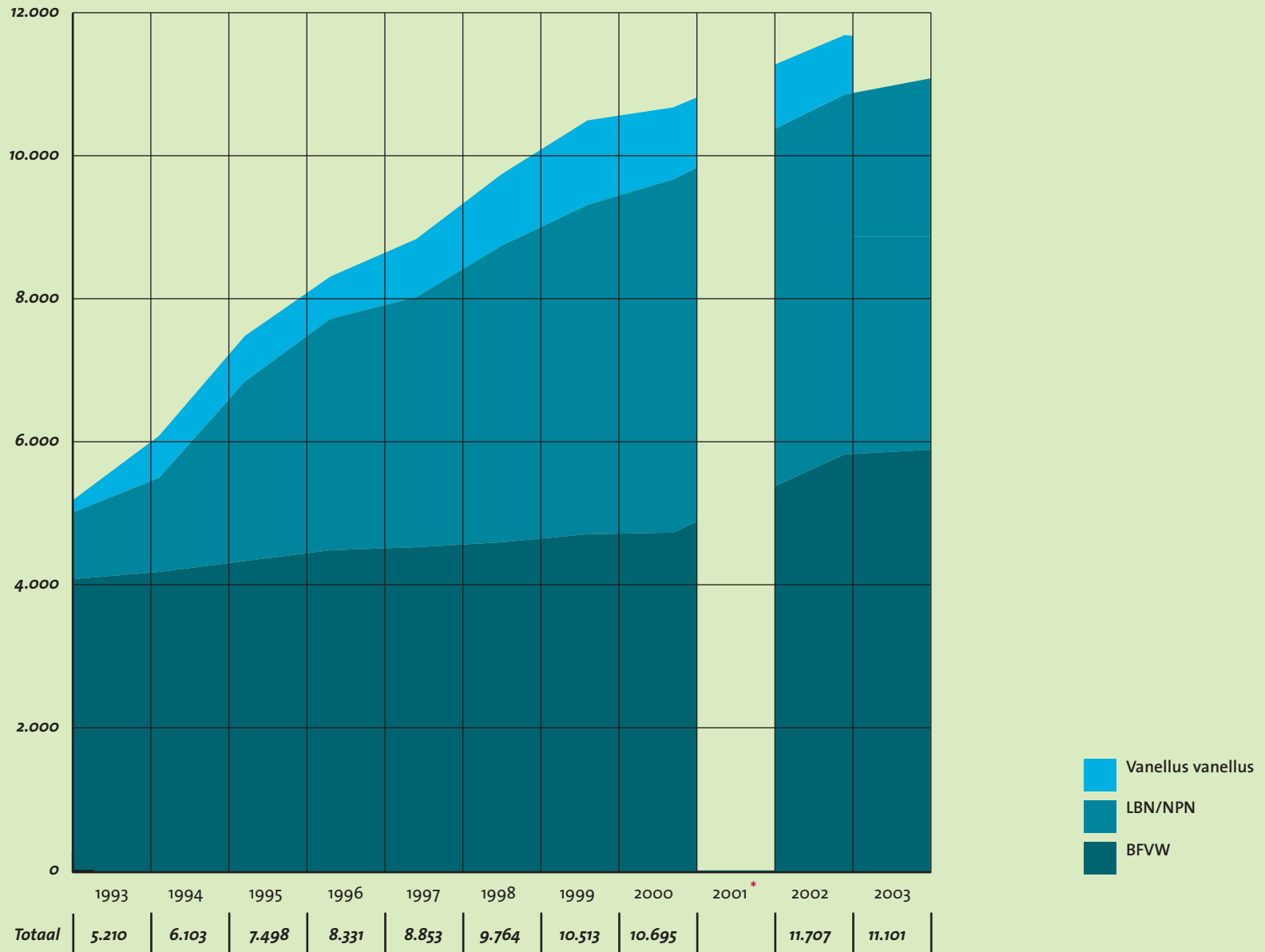
Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

Figuur 4 Aantal vrijwilligers/nazorgers 1993-2003

Vrijwilligers/nazorgers

Het aantal vrijwilligers/nazorgers is – ondanks het ontbreken van gegevens over het aantal actieve leden bij Vanellus vanellus in 2003 – gegroeid van 5.210 in 1993 naar ruim 11.000 in 2003. De groei bij de BFVW naar ruim 5.900 nazorgers komt door de verplichte koppeling tussen rapen en beschermen en een actieve wervingscampagne onder jeugd. Bij Landschapsbeheer Nederland stabiliseerde het aantal vrijwilligers in 2002 ten opzichte van 2000 op 5.000 vrijwilligers vanwege de uitbraak van MKZ en steeg het daarna verder naar bijna 5.200 in 2003.

Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus en LBN

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

2.2 Gevonden legsels

Aantallen

Het totaal aantal gevonden weidevogellegsels in Nederland is gegroeid van 80.000 in 1993 tot bijna 180.000 in 2000 en daarna gedaald naar circa 130.0000 in 2003. De daling is met name veroorzaakt door het ontbreken van gegevens van leden van *Vanellus vanellus*. Bij BFVW en Landschapsbeheer Nederland heeft

het aantal gevonden legsels zich vanaf 1998 ongeveer gestabiliseerd. Het aantal gevonden legsels in 2003 van de Kievit, grutto, scholekster en tureluur bedraagt respectievelijk circa 71.000, 20.000, 16.0000 en 7.000.

Figuur 5 Aantal gevonden kievitlegsels 1993-2003 (links)

Figuur 6 Gevonden gruttolegsels 1993-2003 (rechts)

FIG 5

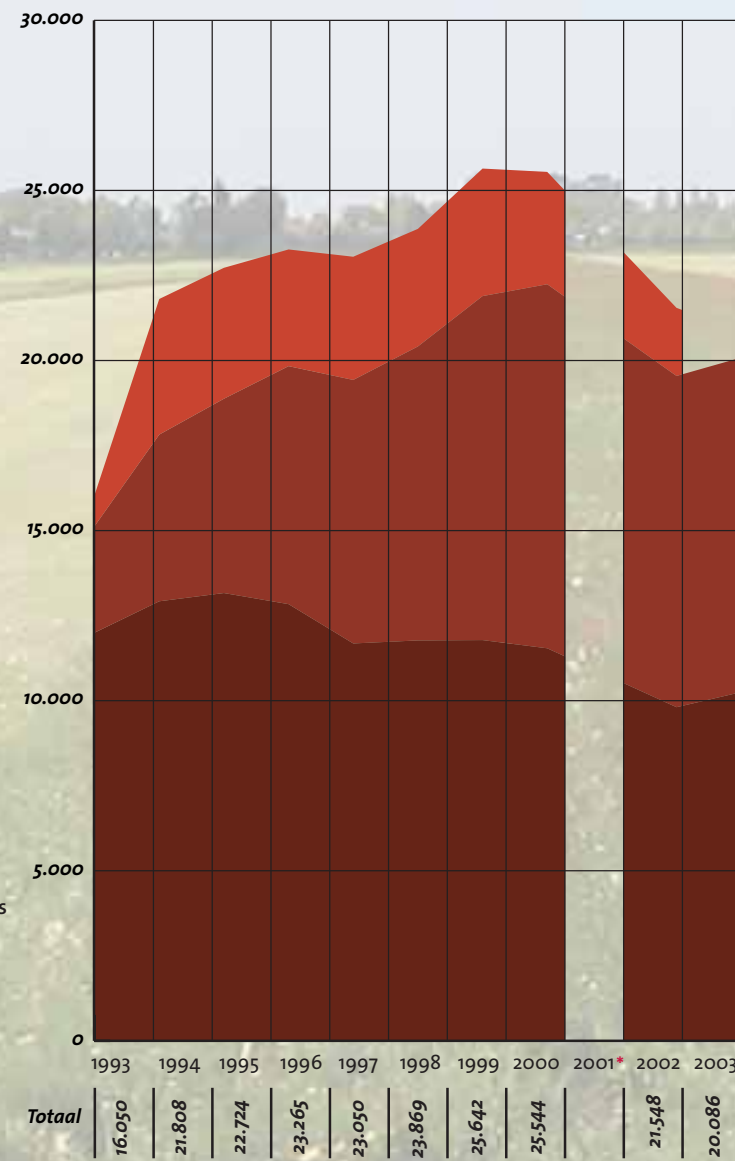
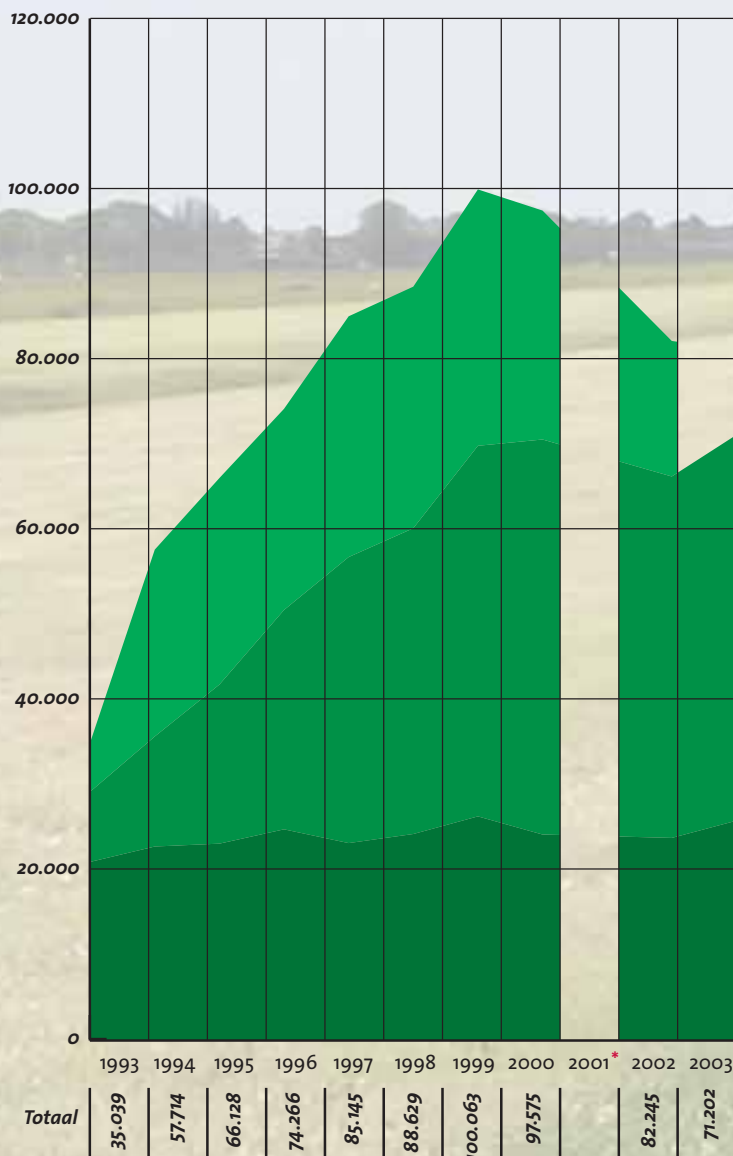
Aantal gevonden kievitlegsels

Het aantal gevonden kievitlegsels neemt toe van 35.000 in 1993 tot 100.000 in 1999. Daarna neemt het af tot ruim 70.000 in 2003.

FIG 6

Aantal gevonden gruttolegsels

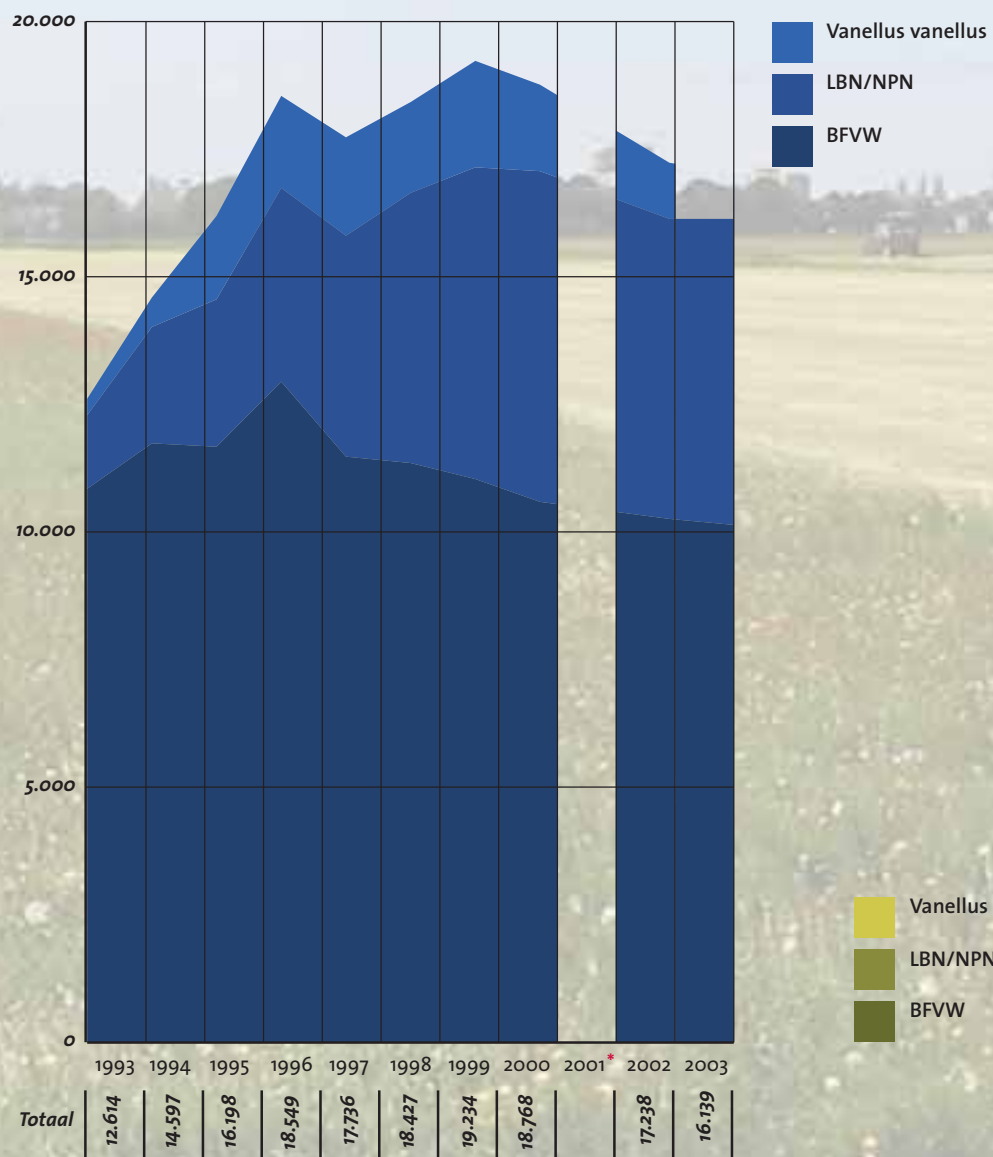
Ondanks de groei in oppervlakte daalt het aantal gevonden gruttolegsels met name in Friesland, maar ook in de overige provincies. Het gaat niet goed met de grutto.

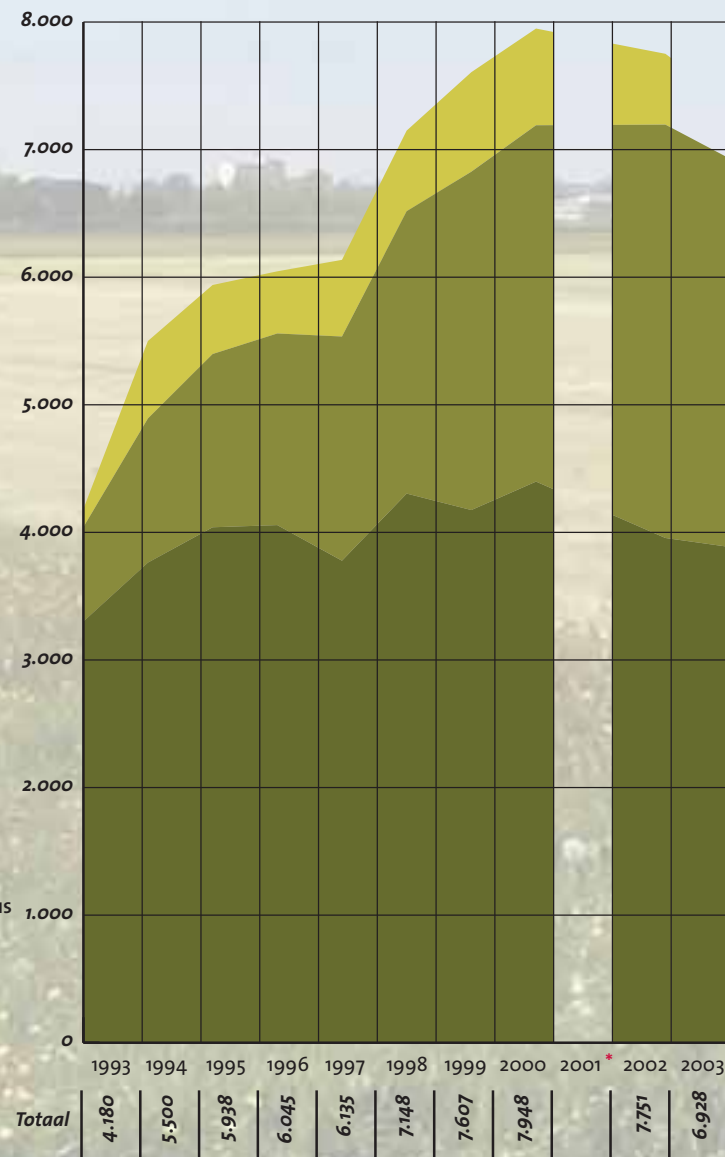
Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

(links) Aantal gevonden scholeksterlegsels 1993-2003

(rechts) Aantal gevonden tureluurlegsels 1993-2003

Figuur 7

Figuur 8

FIG 7

Aantal gevonden scholeksterlegsels

Het aantal gevonden scholeksterlegsels neemt de laatste jaren bij elke organisatie licht maar gestaag af.

FIG 8

Aantal gevonden tureluurlegsels

Het aantal gevonden tureluurlegsels blijft in Friesland ondanks een toenemende oppervlakte toch constant. In de overige provincies vindt een lichte stijging plaats.

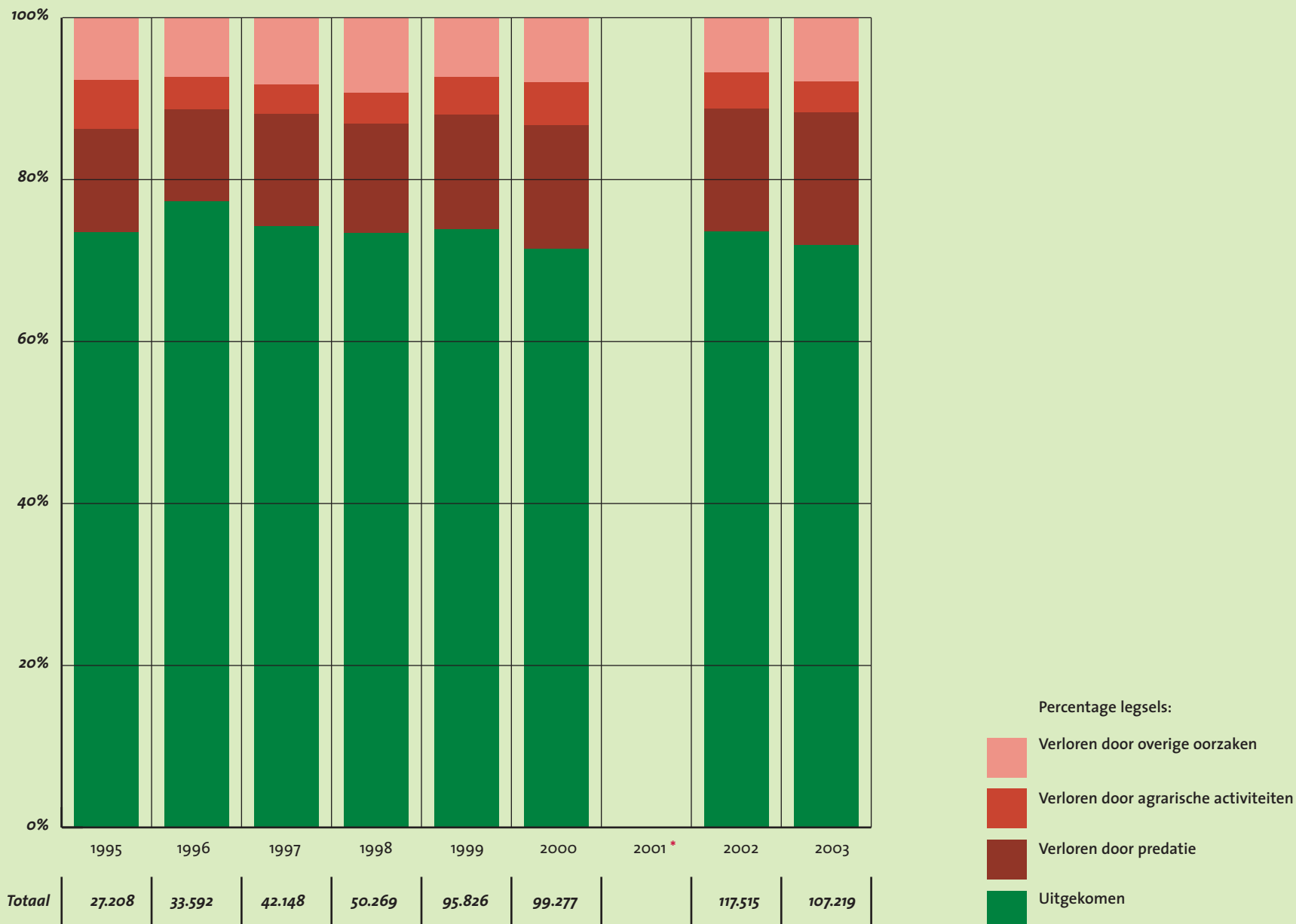
Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

Figuur 9 Uitkomstresultaat en verliesoorzaak van gevonden legsels 1995-2003

Uitkomstresultaten en verliesoorzaken

Het uitkomstresultaat van gevonden weidevogellegsels varieert de afgelopen 10 jaar van ruim 71% tot bijna 78%. Het percentage (door vogels en zoogdieren) gepredeerde legsels loopt op van 12% tot 16%. Verliezen door agrarische activiteiten schommelen tussen 3% en 6%.

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

2.3 Beschermdde legsels

Aantallen

Het aantal beschermde legsels is de afgelopen tien jaar gestegen van 4.000 naar ruim 30.000. In werkelijkheid zijn meer legsels beschermd dan hier gesteld omdat het beschermen van een nest vaak niet wordt genoteerd. Dat blijkt een punt van aandacht omdat de kennis over noodzaak en nut van het beschermen

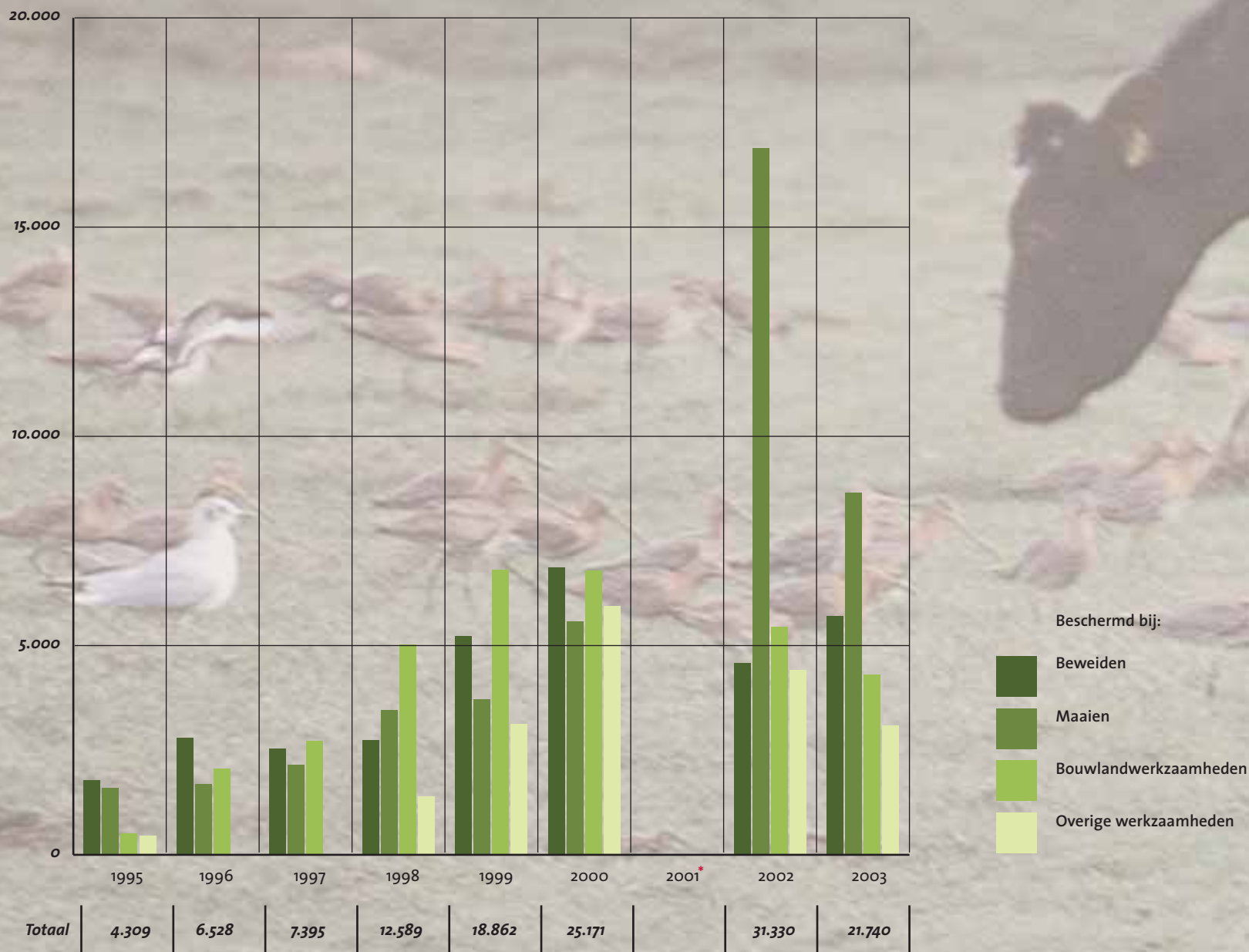
van nesten van wezenlijk belang is bij het op peil houden van de motivatie voor (het uitvoeren en registratie van) nestbescherming. Grofweg mag worden aangenomen dat circa 50% van alle gevonden legsels van weidevogels één of meer keren wordt beschermd tegen agrarische activiteiten.

Figuur 10 Aantal beschermde legsels 1995-2003

Aantal beschermde legsels

Het aantal daadwerkelijk tegen landbouwkundige activiteiten beschermde legsels neemt toe tot circa 25.000 legsels in 2002. De stijging wordt enerzijds veroorzaakt door de groei van de oppervlakte met nestbescherming, maar anderzijds ook door een verbeterde registratie van gegevens in Friesland vanaf 2002.

Gegevens: BFWV, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

Uitkomstresultaat en verliesoorzaak beschermde legfels 1995-2003

Figuur 11

Uitkomstresultaat en verliesoorzaken

Het uitkomstresultaat van beschermde weidevogellegfels heeft de afgelopen 10 jaar geschommeld rond de 80%. Het percentage door vogels en zoogdieren gepredeerde legfels loopt op van 8% tot 12%. Verliezen door agrarische activiteiten schommelen tussen 2% en 4%.

Gegevens: BFVW, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

* Gegevens van 2001 ontbreken vanwege de MKZ-uitbraak in dat jaar.

Verloop uitkomen van gruttolegsels

Het aantal broedparen van de grutto in Nederland gaat ondanks alle inspanningen van boeren en vrijwilligers nog steeds achteruit. Belangrijkste oorzaak is dat er onvoldoende jonge grutto's vliegvlug worden. Dat komt vooral door vroeg en

De oppervlakte grasland met uitgestelde maaidatum is tot nu toe alleen in het project Nederland – Gruttoland berekend op het aantal broedparen van de grutto. Een andere factor die een belangrijke rol speelt bij de benodigde oppervlakte met uitgesteld maaien is het moment van vliegvlug worden van gruttojongen. Zijn de jongen vliegvlug, dan kunnen ze veelal ook op andere plekken voedsel vinden en zijn ze niet meer zo afhankelijk van lang gras. Dankzij het bijhouden van de lotgevallen van weidevogellegsels en het invoeren van de datumgegevens in het computerprogramma van Landschapsbeheer Nederland is het mogelijk om de uitkomstdata te berekenen van gruttolegsels. Het aantal aanwezige broedparen met nog niet vliegvlugge jongen bepaalt hoeveel hectares lang gras er precies nodig zijn.

massaal maaien. Jonge grutto's komen dan terecht in grote kale vlakten waar ze te weinig voedsel vinden en een makkelijke prooi zijn voor predatoren. Daarom is veel meer mozaïek nodig, met name meer spreiding in het maaien.

In figuren 12 en 13 staan alleen de gegevens van Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland. Van de overige provincies is van te weinig gruttolegsels de uitkomstdatum bekend om een verantwoorde uitspraak te doen. In Zuid-Holland ligt in 2002 het moment waarop 75% van de gruttolegsels uitkomt gemiddeld zes dagen eerder dan in Noord-Holland. In 2003 is dat drie dagen eerder.

Maar ook binnen provincies zijn er verschillen. In figuren 14 en 15 is te zien dat in Noord-Holland in Amstelveen 75% van de gruttolegsels uit is op 14 mei en in Obdam/Hensbroek is dat op 24 mei. In Amstelveen zijn jonge grutto's dus eerder vliegvlug dan in Obdam/Hensbroek. Gezien de verschillen tussen gebieden en tussen jaren is er dus meer en flexibel maatwerk nodig voor het te realiseren mozaïekbeheer.

Figuur 12 Uitkomstverloop gruttolegsels in NH, ZH en Ut in 2002 (links)

Figuur 13 Uitkomstverloop gruttolegsels in NH, ZH en Ut in 2003 (rechts)

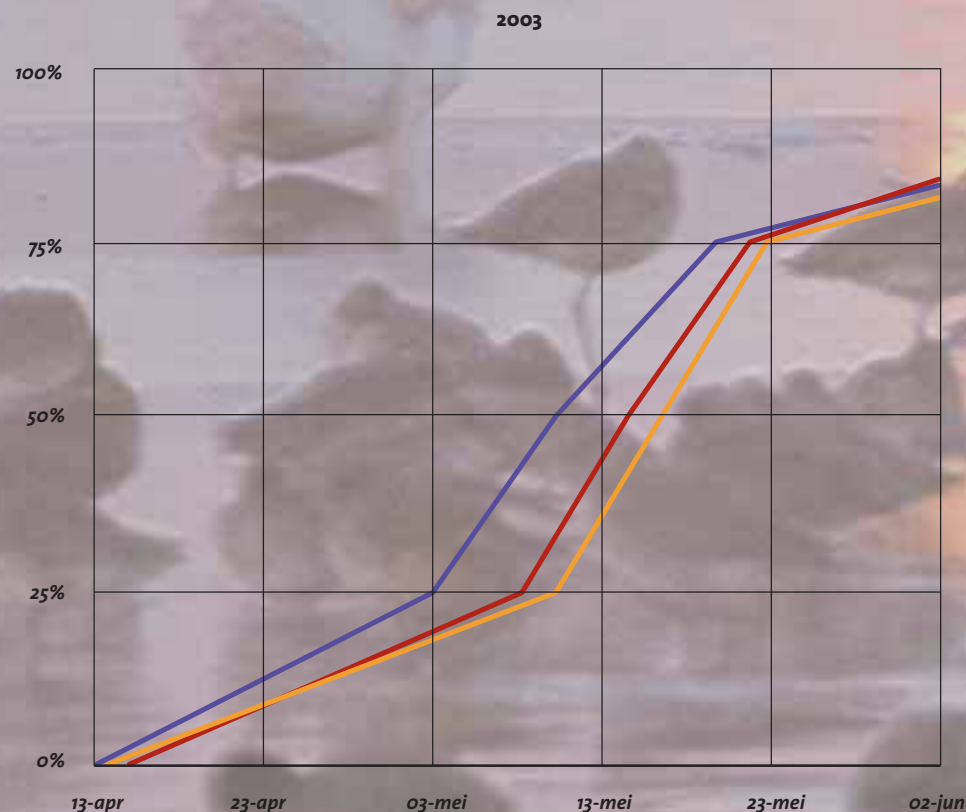
Gruttolegsels zijn in 2002 in Zuid-Holland gemiddeld zes dagen eerder uit dan in Noord-Holland en Utrecht. In 2003 is dat gemiddeld 3 dagen later.

FIG 12 Uitgekomen gruttolegsels

Zuid-Holland	798
Utrecht	329
Noord-Holland	1693

FIG 13 Uitgekomen gruttolegsels

Zuid-Holland	733
Utrecht	334
Noord-Holland	1813

— Zuid-Holland
 — Utrecht
 — Noord-Holland

(links) Uitkomstverloop gruttolegsels in vijf gebieden in NH in 2002

Figuur 14

FIG 14 Uitgekomen gruttolegsels

Amstelveen	67
Eilandspolder	111
Assendelft	78
Uitgeest	121
Waterland	939
Alkmaar	59
Obdam/Hensbroek	181

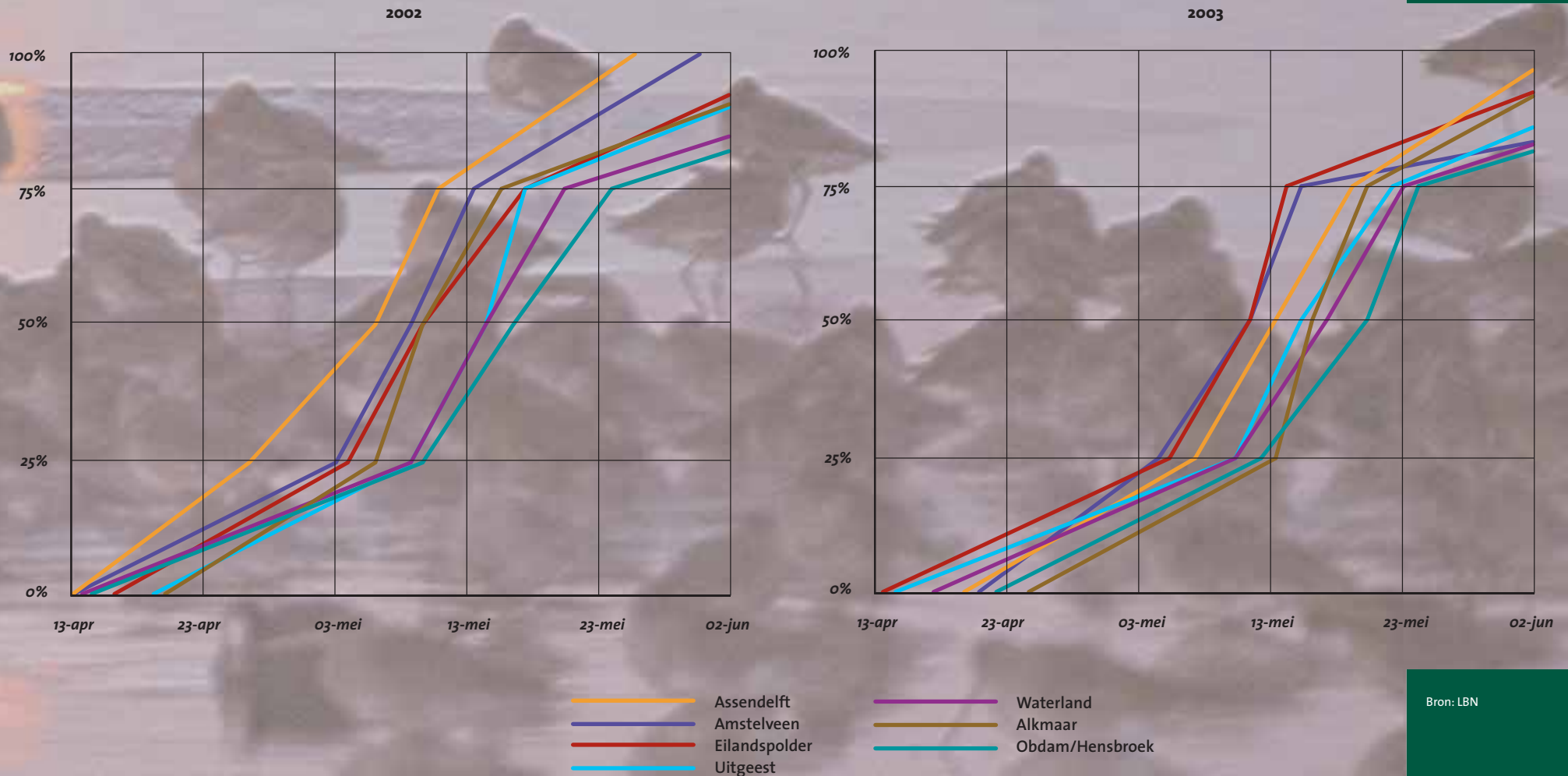
FIG 15 Uitgekomen gruttolegsels

Amstelveen	61
Eilandspolder	123
Assendelft	56
Uitgeest	132
Waterland	959
Alkmaar	65
Obdam/Hensbroek	220

(rechts) Uitkomstverloop gruttolegsels in vijf gebieden in NH in 2003

Figuur 15

In Noord-Holland is in 2002 en 2003 tussen gebieden zes tot tien dagen verschil in uitkomen van gruttolegsels vastgesteld.

Bron: LBN

Verrichte werkzaamheden

In 2002 en 2003 hebben de betrokken organisaties vooral werkzaamheden verricht op gebied van coördinatie, voorlichting, publiciteit en kadervorming.

4.1 Coördinatie

De landelijke coördinatie van het *Project Weidevogels* is de afgelopen 10 jaar uitgevoerd door Landschapsbeheer Nederland. Bij elke provinciale organisatie Landschapsbeheer is een coördinator weidevogelbescherming in dienst. Ter ondersteuning van de lokale groepen zijn elk voorjaar tijdelijk veldmedewerkers aangesteld om nieuwe vrijwilligers op te leiden. Verder zijn in toenemende mate mensen bereid gevonden om als mentor (tegen vrijwilligersvergoeding) op te treden bij het begeleiden van nieuwe vrijwilligers.

De provinciale coördinatoren zijn jaarlijks drie maal bijeen geweest voor overleg over onderwerpen, zoals de Landelijke Weidevogeldag, kadercursussen, Arbo, Flora- en Faunawet, de organisatiegraad van vrijwilligersgroepen en de toekomst van vrijwillige weidevogelbescherming. Ook zijn jaarlijks trainingsdagen georganiseerd voor provinciale coördinatoren met daarin onderdelen zoals verdergaande mechanisering in de landbouw, biotoopverbetering voor weidevogels, verzelfstandiging vrijwilligersgroepen, kuikenoverleving en predatie. Waar mogelijk heeft afstemming van activiteiten plaatsgevonden tussen Landschapsbeheer, NPN, BFVW en Vanellus vanellus. De laatste twee organisaties hebben een eigen ledenbestand en draaien uitsluitend op vrijwilligers.

4.2 Voorlichting en publiciteit

De afgelopen 10 jaar zijn in het kader van het *Project Weidevogels* meerdere handzame en nuttige voorlichtingsmiddelen verschenen, zoals de CLM-brochure *Tijd voor weidevogels* en het *Handvat voor weidevogelbescherming*. Daaraan is in

2002 toegevoegd de *Veldgids weidevogelbescherming*. Druk en verspreiding hebben plaatsgevonden in 2003. Tevens is in 2002 de CD *Geluiden van het boerenland* herdrukt. In 2003 is de *Werkmap Verzelfstandiging Vrijwilligersgroepen* ontwikkeld. Verspreiding heeft plaatsgevonden begin 2004.

Verder zijn jaarlijks in lokale en regionale dag- en weekbladen vele tientallen oproepen verschenen voor nieuwe vrijwilligers en andere berichten over vrijwillige weidevogelbescherming. Ook enkele landelijke dagbladen, bladen van natuur- en milieuorganisaties en landbouwbladen, zoals Boerderij en Oogst, hebben elk voorjaar weer aandacht besteed aan vrijwillige weidevogelbescherming. Daarnaast hebben de provinciale organisaties Landschapsbeheer ook bijdragen geleverd aan uitzendingen van lokale media (radio en TV).

4.3 Overige werkzaamheden

Op 26 januari 2002 heeft Landschapsbeheer Nederland, samen met LTO-Nederland, BFVW en Vanellus vanellus in de Jaarbeurs te Utrecht voor de tweede keer een succesvolle *Landelijke Weidevogeldag* georganiseerd.

Verder worden elk jaar ook andere activiteiten georganiseerd:

- circa 100 lezingen die door gemiddeld 40 tot 80 belangstellenden worden bijgewoond;
- enkele tientallen cursussen vrijwillige weidevogelbescherming, deels speciaal voor boeren en voor jeugd;
- minstens twaalf provinciale/regionale jaaravonden die gemiddeld worden bijgewoond door circa 200 vrijwilligers en boeren;
- diverse bijeenkomsten voor coördinatoren van lokale vrijwilligersgroepen.

Landschapsbeheer Nederland heeft in het kader van het *Project Weidevogels* het computerprogramma *Legselgegevens Vrijwillige Weidevogelbescherming* ontwikkeld en verspreid onder de provinciale organisaties Landschapsbeheer. Tientallen lokale groepen en individuele vrijwilligers hebben hiervan gebruik gemaakt zodat er een unieke database is ontstaan met vele tienduizenden legsels.

Tot slot heeft Landschapsbeheer in 2002 meegewerkt aan het tot stand komen van het project Nederland – Gruttoland dat door de Nationale Postcode Loterij wordt gefinancierd en waarvoor minister Veerman in april 2003 het startschot heeft gelost.

4.4 Begeleidingscommissie

De begeleidingscommissie is ingesteld om de voortgang van het *Project Weidevogels* te bespreken, aanbevelingen op te stellen voor de financiers en waar nodig te zorgen voor afstemming. De commissie is jaarlijks driemaal bij elkaar geweest. Daarbij is gesproken over onderwerpen als de *Landelijke Weidevogeldag*, de Flora- en Faunawet, de voortgang na 2003, het evaluatieonderzoek, voorlichting en PR.

Optelling van gegevens is met verrekening van overlap tussen Landschapsbeheer Nederland en Vanellus vanellus.

	LEGSELS				VERLIESOORZAKEN						
	totaal aantal	bekend resultaat	uitgekomen	niet uitgekomen	predatie	beweiding	werkzaamheden	verlaten	overig	onbekend	
Grutto	21.548	19.208	13.681	5.527	3.224	153	830	513	30	777	
Kievit	82.245	72.762	53.335	19.427	11.1217	407	2.942	1.229	138	3.594	
Scholekster	17.238	14.488	11.217	3.271	1.987	55	462	141	14	612	
Tureluur	7.751	6.684	5.033	1.651	841	55	242	232	21	260	
Wulp	602	469	306	163	76	1	13	6	-	67	
Watersnip	94	21	20	1	-	-	1	-	-	-	
Kemphaan	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bergeend	211	16	12	4	-	-	-	4	-	-	
Eidereend	33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Krakeend	116	39	26	13	4	1	1	6	-	1	
Kuifeend	346	115	86	29	12	2	4	8	0	3	
Slobeend	903	474	334	140	48	2	17	54	2	17	
Tafeleend	8	2	2	-	-	-	-	-	-	-	
Wilde eend	1.841	1.239	828	411	225	13	38	88	9	38	
Wintertaling	10	5	3	2	1	-	-	1	-	-	
Zomertaling	88	54	37	17	5	-	5	5	1	1	
Bontbekplevier	27	19	13	6	-	-	3	1	-	2	
Kleine plevier	18	16	13	3	-	-	2	-	-	1	
Kluut	291	119	102	17	11	-	-	1	-	5	
Geelgors	9	7	6	1	1	-	-	-	-	-	
Gele kwikstaart	138	83	79	4	-	-	-	2	-	2	
Graspieper	244	87	81	6	1	-	1	2	-	2	
Kleine karekiet	2	2	1	1	-	-	-	-	-	1	
Roodborsttapuit	23	20	20	-	-	-	-	-	-	-	
Veldleeuwerik	299	86	73	13	4	1	1	2	1	4	
Brandgans	5	5	5	-	-	-	-	-	-	-	
Canadese gans	45	42	33	9	5	-	-	3	-	1	
Grauwe gans	27	21	11	10	5	-	-	4	-	1	
Nijlgans	13	11	7	4	-	-	-	1	3	-	
Bruine kiekendief	3	3	2	1	-	-	-	1	-	-	
Fazant	79	26	20	6	4	-	1	1	-	-	
Fuut	291	11	9	2	1	-	-	-	-	1	
Knobbelzwaan	324	80	56	24	6	-	3	6	1	8	
Kokmeeuw	2.834	7	3	4	-	-	1	2	-	1	
Kwartel	7	1	-	1	-	-	-	-	-	1	
Kwartelkoning	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Meerkoet	3.498	867	692	175	123	1	5	11	4	31	
Patrijs	46	30	26	4	1	-	-	1	-	2	
Stormmeeuw	18	18	18	-	-	-	-	-	-	-	
Visdief	369	156	109	47	19	1	-	5	22	-	
Waterhoen	652	105	85	20	9	-	5	3	-	3	
Witte kwikstaart	94	40	39	1	-	-	-	1	-	-	
Zwarte stern	178	83	67	16	4	-	-	1	4	7	
TOTAAL	142.685	117.515	86.484	31.031	17.734	692	4.577	2.335	250	5.443	
		82,4%	73,6%	26,4%	15,1%	0,6%	3,9%	2,0%	0,2%	4,6%	

Gegevens: BFVW, Vanellus vanellus, NPN/agrarische natuurverenigingen en LBN

	LEGSELS				VERLIESOORZAKEN					
	totaal aantal	bekend resultaat	uit- gekomen	niet uitgekomen	predatie	beweiding	werkzaam- heden	verlaten	overig	on- bekend
Grutto	20.061	18.019	13.110	4.909	2.852	198	617	434	48	760
Kievit	71.087	64.823	45.720	19.104	11.206	498	1.841	1.340	111	4.108
Scholekster	16.113	14.311	10.700	3.613	2.172	139	421	163	26	692
Tureluur	6.922	6.079	4.754	1.324	679	54	179	189	17	206
Wulp	631	566	310	256	158	3	9	10	8	68
Watersnip	117	26	18	8	3	1	0	3	0	1
Kemphaan	3	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Bergeend	289	21	16	5	4	0	0	1	0	0
Eidereend	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krakeend	156	59	37	22	14	0	2	3	0	3
Kuifeend	491	142	125	17	7	2	3	2	2	1
Slobeend	986	521	367	154	53	4	13	49	3	32
Tafeleend	55	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	5.512	987	681	306	160	11	18	68	4	45
Wintertaling	11	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Zomertaling	104	59	33	26	6	0	2	15	1	2
Bontbekplevier	24	22	17	5	3	0	1	1	0	0
Kleine plevier	27	24	13	11	3	0	2	1	0	5
Kluut	287	120	92	28	14	0	0	9	1	4
Geelgors	7	6	6	0	0	0	0	0	0	0
Gele kwikstaart	162	108	103	5	3	0	0	2	0	0
Graspieper	201	20	16	4	2	0	1	0	1	0
Grauwe gors	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Kleine karekiet	4	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Roodborsttapuit	25	22	22	0	0	0	0	0	0	0
Veldleeuwerik	349	68	51	17	7	0	0	3	2	5
Brandgans	6	4	2	2	1	0	0	1	0	0
Canadese gans	28	27	17	10	7	0	0	1	1	1
Grauwe gans	28	25	14	11	3	0	0	0	0	8
Nijlgans	9	9	6	3	0	0	0	0	1	2
Bruine kiekendief	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Fazant	121	30	22	8	3	0	1	0	0	4
Fuut	439	13	13	0	0	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	375	66	50	16	4	0	1	5	2	4
Kokmeeuw	45	8	3	5	5	0	0	0	0	0
Kolgans	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Kwartel	8	6	5	1	0	0	0	1	0	0
Kwartelkoning	5	2	1	1	0	0	1	0	0	0
Meerkoet	3.968	647	528	119	85	2	1	6	6	19
Patrijs	42	35	29	6	2	0	1	1	1	1
Stormmeeuw	6	6	3	3	3	0	0	0	0	0
Strandplevier	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Visdief	391	188	119	69	63	1	0	4	0	1
Waterhoen	756	59	47	13	11	0	1	1	0	0
Witte kwikstaart	144	11	10	1	0	0	0	0	0	1
Zwarte stern	160	70	67	3	1	0	0	0	0	2
Totaal	130.180	107.119 82,3%	77.135 71,9%	30.087 28,1%	17.535 16,3%	913 0,9%	3.115 2,9%	2.314 2,2%	235 0,2%	5.975 5,6%

Provincie	Groningen			Drenthe			Overijssel			Gelderland			Utrecht			Flevoland		
	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto
Opp. beschermd	7.897	6.129	13.026	22.200	9.648	30.848	32.848	14.444	41.292	12.574	10.748	21.297	11.558	4.904	16.362	7.394	336	7.680
Aantal bedrijven	250	194	412	680	296	945	2.311	1.016	2.905	1.078	921	1.826	418	177	592	169	8	176
Aantal vrijwilligers	381	72	441	350	79	421	727	263	881	407	152	530	462	96	556	156	7	163
Grutto	503	336	784	377	145	507	896	700	1.305	443	483	835	878	327	1.198	64	12	76
Kievit	1.940	1.268	3.001	2.973	1.461	4.283	7.534	5.897	10.961	4.500	4.724	8.334	4.084	2.157	6.197	1.051	93	1.144
Scholekster	373	206	545	355	140	480	584	393	814	377	256	585	264	106	368	120	13	133
Tureluur	270	186	426	97	39	132	173	162	268	85	110	174	234	64	297	5	9	14
Wulp	1	?	1	147	?	147	193	?	193	127	?	127	-	?	-	-	?	-
Watersnip	8	?	8	9	?	9	1	?	1	-	?	-	-	?	-	-	?	-
Kemphaan	-	?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	-	?	-	-	-	-	-	?	-	-	?	-	-	?	-	-	?	-
Eidereend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	?	6	-	-	-
Kuifeend	4	?	4	-	-	-	-	-	-	1	?	1	14	?	14	1	?	1
Slobeend	12	?	12	2	?	2	4	?	4	6	?	6	36	?	36	-	-	-
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde eend	90	?	90	87	?	78	45	?	45	31	?	31	115	?	115	6	?	6
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	1	?	1	-	-	-	2	?	2	-	-	-
Zomertaling	2	?	2	-	-	-	1	?	1	-	-	-	2	?	2	-	-	-
Bontbekplevier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	21
Kleine plevier	3	-	3	-	-	-	2	-	2	9	?	9	-	-	-	1	-	1
Kluut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	?	5	7	?	7	-	-	-
Geelgors	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Gele kwikstaart	1	-	1	4	-	4	4	-	4	-	-	-	-	-	-	6	-	6
Graspieper	8	-	8	5	-	5	-	-	-	2	-	2	44	-	44	2	-	2
Kleine karekiet	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Roodborsttapuit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	2	-	2	5	-	5	1	-	1	1	-	1	26	-	26	5	-	5
Brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Canadese gans	1	-	1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	18	-	18	-	-	-
Grauwe gans	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nijlgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2	-	2	-	-	-
Bruine kiekendief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Fazant	-	-	-	4	-	4	2	-	2	9	-	9	-	-	-	1	-	1
Fuut	2	-	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-
Knobbelzwaan	5	-	5	8	3	10	4	7	10	-	28	28	14	9	23	-	-	-
Kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kwartel	1	-	1	1	-	1	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-
Kwartelkoning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	29	-	29	19	-	19	9	-	9	5	-	5	102	-	102	3	-	3
Patrijs	-	-	-	7	-	7	7	-	7	9	-	9	-	-	-	-	-	-
Stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	18
Visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waterhoen	3	-	3	2	-	2	-	-	-	4	-	4	8	-	8	-	-	-
Witte kwikstaart	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	32	-	32	2	-	2
Zwarte stern	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	88	1	89	-	-	-
TOTAAL	3.260	1.996	4.930	4.104	1.785	5.704	9.458	7.152	13.639	5.620	5.573	10.143	5.910	2.654	8.510	1.308	127	1.416

In bovenstaande tabel staan per provincie onder LBN (en Vanellus vanellus de cijfers weergegeven zonder correctie voor de overlap tussen LBN en Vanellus vanellus en onder Netto de cijfers met correctie voor de overlap. Aan het eind van de tabel staan onder LBN en Vanellus vanellus de cijfers zonder correctie voor de overlap en onder NEDERLAND de totaal cijfers voor heel Nederland met een correctie voor de overlap tussen LBN en Vanellus vanellus.

Noord-Holland			Zuid-Holland			Zeeland			Noord-Brabant			Limburg			Friesland	LBN	Vanellus vanellus	NEDERLAND
LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	LBN	Vv	Netto	BFVW	totaal	totaal	TOTAAL
22.968	1.297	23.882	19.798	623	20.190	3.893	115	4.008	9.372	4.902	12.968	3.208	1.460	4.668	116.077	153.710	54.606	312.298
954	54	992	856	27	873	184	5	189	762	399	1.054	184	84	268	4.625	7.846	3.181	14.857
1.037	26	1.055	816	17	827	121	5	126	543	96	613	211	14	225	5.843	5.211	827	11.707
3.676	91	3.740	2.939	145	3.030	14	-	14	188	29	209	34	8	42	9.808	10.012	2.276	21.548
10.029	670	10.501	7.716	278	7.891	382	14	396	3.472	1.374	4.480	1.114	298	1.412	23.819	44.795	18.234	82.425
2.356	44	2.367	1.232	39	1.257	128	1	129	209	51	246	33	3	36	10.200	6.031	1.252	17.238
1.476	27	1.495	972	28	990	-	-	-	-	2	2	-	-	-	3.956	3.312	627	7.751
1	-	1	2	-	2	-	-	-	83	-	83	14	-	14	34	568	-	602
3	-	3	1	-	1	-	-	-	6	-	6	-	-	-	66	28	-	94
8	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	8	-	17
11	-	11	3	-	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	195	16	-	211
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	-	33
23	-	23	18	-	18	-	-	-	5	-	5	-	-	-	57	52	-	109
33	-	33	68	-	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	213	127	-	340
223	-	223	304	-	304	-	-	-	1	-	1	-	-	-	281	568	-	869
3	-	3	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	8
473	-	473	549	-	549	2	-	2	47	-	47	9	-	9	377	1.454	-	1.831
1	-	1	2	-	2	-	-	-	2	-	2	-	-	-	5	5	-	10
19	-	19	33	-	33	-	-	-	2	-	2	-	-	-	25	59	-	84
5	-	5	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	27	-	27
1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	18	-	18
47	-	47	5	-	5	103	-	103	-	-	-	-	-	-	124	167	-	291
-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6	1	-	1	-	9	-	9
65	-	65	5	-	5	2	-	2	9	-	9	-	-	-	42	96	-	138
10	-	10	11	-	11	-	-	-	16	-	16	-	-	-	143	98	-	241
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	-	19	4	-	4	-	23	-	23
28	-	28	24	-	24	2	-	2	16	-	16	2	-	2	186	112	-	298
2	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	5
-	-	-	22	-	22	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	45	-	45
18	-	18	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	-	27
5	-	5	1	-	1	-	-	-	2	-	2	1	-	1	-	13	-	13
2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
-	-	-	11	-	11	-	-	-	3	-	3	2	-	2	47	32	-	79
3	-	3	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	277	14	-	291
32	-	32	22	-	22	-	-	-	1	-	1	-	-	-	226	94	-	320
4	-	4	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.825	9	-	2.834
-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	7	-	7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
390	-	390	422	-	422	1	-	1	7	-	7	2	-	2	2.496	989	-	3.485
4	-	4	4	-	4	2	-	2	9	-	9	2	-	2	2	44	-	46
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	18
206	-	206	37	-	37	-	-	-	-	-	-	-	-	-	126	243	-	369
28	-	28	49	-	49	1	-	1	15	-	15	6	-	6	536	116	-	652
6	-	6	1	-	1	2	-	2	-	-	-	1	-	1	48	46	-	94
1	-	1	119	-	119	-	-	-	-	-	-	-	-	-	58	120	-	178
19.192	832	19.778	14.587	490	14.895	642	15	657	4.129	1.456	5.197	1.226	309	1.535	56.280	69.436	22.389	142.685

In Friesland is ook een deel buitendijks land (al of niet reservaat) meegenomen in de cijfers (o.a. kokmeeuw). De gegevens van Vanellus vanellus zijn incompleet omdat alleen gegevens zijn ontvangen van Kievit, Grutto, Scholekster en Tureluur.

Uitkomstresultaten van bij
beweiden gespaarde nesten
in 2002

	LEGSELS				VERLIESOORZAKEN					
	totaal aantal	bekend resultaat	uit- gekomen	niet uitgekomen	predatie	beweiding	werkzaam- heden	verlaten	overig	on- bekend
Canadese gans	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Gele kwikstaart	2	2	1	1	0	0	0	1	0	0
Grutto	809	310	217	93	51	11	0	22	1	8
Kievit	2449	813	591	222	133	26	3	34	3	23
Kluut	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Kuifeend	8	6	4	2	1	0	0	1	0	0
Meerkoet	18	16	13	3	1	0	0	0	0	2
Patrijs	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Scholekster	782	203	147	56	30	7	2	6	3	8
Slobeend	28	16	11	5	1	0	0	3	0	1
Tureluur	412	150	104	46	25	3	0	14	0	4
Veldleeuwerik	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Visdief	12	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Waterhoen	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	38	20	12	8	2	0	0	4	1	1
Witte kwikstaart	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	5	3	1	2	1	0	0	0	0	1
Zomertaling	3	2	1	1	0	0	0	0	1	0
Totaal	4.575	1.551	1.111	440	246	47	5	85	9	4
			71.6%	28.4%	15.9%	3.0%	0.3%	5.5%	0.6%	3.1%

	LEGSELS				VERLIESOORZAKEN					
	totaal aantal	bekend resultaat	uit- gekomen	niet uitgekomen	predatie	beweiding	werkzaam- heden	verlaten	overig	on- bekend
Bergeend	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Fazant	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gele kwikstaart	2	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Graspieper	8	6	4	2	0	0	1	1	0	0
Grauwe gans	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0
Grutto	5.196	683	499	184	89	4	15	72	0	4
Kievit	6.844	440	366	74	40	4	4	18	2	6
Krakeend	12	7	6	1	1	0	0	0	0	0
Kuifeend	8	5	5	0	0	0	0	0	0	0
Meerkoet	19	12	10	2	1	0	1	0	0	0
Scholekster	2.694	175	132	43	22	1	5	8	1	6
Slobeend	83	62	45	17	7	0	3	6	1	0
Tureluur	1.854	246	172	74	21	2	8	35	2	6
Veldleeuwerik	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Visdief	12	6	3	3	3	0	0	0	0	0
Waterhoen	4	4	4	0	0	0	0	0	0	0
Wilde eend	88	55	41	14	10	0	1	3	0	0
Wulp	38	25	15	10	7	0	2	0	0	1
Zomertaling	14	7	6	1	0	0	0	1	0	0
Totaal	16.889	1.737	1.309	428	201	11	40	147	6	23
			75.4%	24.6%	11.6%	0.6%	2.3%	8.5%	0.3%	1.3%

Uitkomstresultaten van bij
beweiden gespaarde nesten
in 2003

	LEGSELS				VERLIESOORZAKEN					
	totaal aantal	bekend resultaat	uit- gekomen	niet uitgekomen	predatie	beweiding	werkzaam- heden	verlaten	overig	on- bekend
Gele kwikstaart	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Graspieper	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Grutto	1.047	300	223	77	42	5	1	21	1	7
Kemphaan	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Kievit	3.388	880	653	227	129	28	1	37	0	32
Kluut	2	2	1	1	0	0	0	1	0	0
Kuifeend	10	6	4	2	2	0	0	0	0	0
Meerkoet	8	8	6	2	0	0	0	2	0	0
Scholekster	803	163	121	42	28	5	0	6	0	3
Slobeend	28	21	14	7	4	1	1	1	0	0
Tureluur	375	123	89	34	15	1	0	15	0	3
Veldleeuwerik	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Visdief	14	14	13	1	1	0	0	0	0	0
Watersnip	3	3	2	1	0	1	0	0	0	0
Wilde eend	11	10	7	3	0	1	1	1	0	0
Wulp	6	4	3	1	1	0	0	0	0	0
Zomertaling	2	2	0	2	0	0	0	2	0	0
Totaal	5.703	1.541	1.140	401	223	42	4	86	1	45
			74,0%	26,0%	14,5%	2,7%	0,3%	5,5%	0,1%	2,9%

	LEGSELS				VERLIESOORZAKEN					
	totaal aantal	bekend resultaat	uit- gekomen	niet uitgekomen	predatie	beweiding	werkzaam- heden	verlaten	overig	on- bekend
Bergeend	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Bontbekplevier	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Brandgans	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Canadese gans	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Fazant	5	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Graspieper	3	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Grutto	4.000	542	390	152	71	3	26	41	1	10
Kievit	657	420	352	68	46	0	3	10	0	9
Kluut	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Knobbelzwaan	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Krakeend	13	11	8	3	3	0	0	0	0	0
Kuifeend	28	16	14	2	1	1	0	0	0	0
Kwartel	2	2	1	1	0	0	0	1	0	0
Meerkoet	15	14	14	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1
Patrijs	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Roodborsttapuit	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Scholekster	2.311	140	107	33	17	1	4	10	0	1
Slobeend	96	55	42	13	6	0	1	4	0	2
Tureluur	1.396	188	143	44	30	0	4	9	0	1
Veldleeuwerik	3	3	2	1	0	0	0	1	0	0
Visdief	7	7	7	0	0	0	0	0	0	0
Waterhoen	3	3	1	2	1	0	1	0	0	0
Watersnip	3	3	1	2	0	0	0	2	0	0
Wilde eend	77	49	36	13	5	1	0	5	0	2
Wintertaling	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	36	11	5	6	5	0	0	1	0	0
Zomertaling	6	3	3	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	8.672	1.478	1.136	342	186	6	39	84	1	26
			76.9%	23.1%	12.6%	0.4%	2.6%	5.7%	0.1%	1.8%

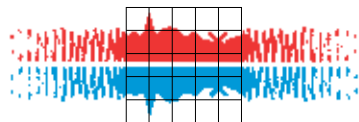
Samenstelling Begeleidingscommissie Project Weidevogels in 2002 en 2003

Leden	A. Bassa, Landschapsbeheer Nederland K. Kruse, Vogelbescherming Nederland H. Brand, Ministerie van LNV, directie Landbouw G. Gerritsen, provincie Overijssel, namens de provincies (vz) A. Guldemond, Centrum voor Landbouw en Milieu G. Nijboer, Ministerie van LNV, directie Noord A. van Paassen, Landschapsbeheer Nederland J. Sevenster, Ministerie van LNV, directie Natuurbeheer D. Melman/J.Klaver, LTO-Nederland/Natuurlijk Platteland Nederland H. Stroek, Vanellus vanellus, vereniging van weidevogelbeheerders
Agendaleden	A.M.E.M. van Heuven, Landschapsbeheer Nederland E. Wolvekamp, Ministerie van LNV, Dienst Landelijk Gebied W. Jeelof, Ministerie van LNV, Expertisecentrum LNV W. Luten, Proefstation voor de Rundveehouderij R. Mensink, Interprovinciaal Overleg C. Braat, Natuurmonumenten
Agendaleden namens de provincies	C. Klemann, Provincie Utrecht R. Hobbenschot, Provincie Friesland B. van Noorden, Provincie Limburg R. ter Horst, Provincie Zuid-Holland J. Cronau, Provincie Gelderland T. Eggenhuizen, Provincie Noord-Holland E. Oosterbeek, Provincie Noord-Brabant B. van Os, Provincie Drenthe C. van Scharenburg, Provincie Groningen L. Tichelaar, Provincie Flevoland G. van Zuijlen, Provincie Zeeland

Telefoonnummers en emailadressen provinciale organisaties Landschapsbeheer en andere coördinerende organisaties per 1 oktober 2004

Provincie	Stichting	Coördinator	Telefoon	E-mail
Groningen	Landschapsbeheer Groningen	L. Stockmann	050-5345199	l.stockmann@landschapsbeheergroningen.nl
Friesland	Landschapsbeheer Friesland	A. Venema	058-2925449	a.venema@fryslan.nl
Drenthe	Landschapsbeheer Drenthe	B. Dijkstra	0592-316616	b.dijkstra@landschapsbeheerdrenthe.nl
Overijssel	Landschap Overijssel	E. Booij	0529-401731	e.booij@landschap-ov.nl
Gelderland	Stichting Landschapsbeheer Gelderland	R. Koster	026-3537444	r.koster@landschapsbeheergelderland.nl
Utrecht	Landschapsbeheer Utrecht	A. Duiven	030-2205534	weidevogels@landschapsbeheerutrecht.nl
Flevoland	Landschapsbeheer Flevoland	J. Nagel	0320-294939	nagel@landschapsbeheer.net
Noord-Holland	Landschap Noord-Holland	O. Steendam	0251-662244	o.steendam@landschapnoordholland.nl
Zuid-Holland	Landschapsbeheer Zuid-Holland	A. van der Zijden	0182-683666	aletta.van.der.zijden@zh.landschapsbeheer.nl
Zeeland	Stichting Landschapsbeheer Zeeland	N.J. Honingh	0113-230936	nanning-jan.honingh@slz.landschapsbeheer.nl
Noord-Brabant	Stichting Het Brabants Landschap	E.J. van Haaften	0411-622775	evanhaaften@brabantslandschap.nl
Limburg	Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen	H. van Kuijk	0475-386430	h.vankuijk@ikl-limburg.nl
	Bond van Friese Vogelbeschermingswachten Vereniging van weidevogelbeheerders Vanellus vanellus	G. Heslinga	0511-451876	g.heslinga@chello.nl
	Natuurlijk Platteland Nederland Landschapsbeheer Nederland	K. Wijnja N. Sytema A. van Paassen	0341-419169 0512-305186 030-2345010	klaas.wijnja@12move.nl nsytema@nlto.nl a.van.paassen@landschapsbeheer.nl

Uitvoerende organisaties

Landschapsbeheer Nederland

Ondersteunende organisaties

Financiers

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
en de provincies